

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II
ECONOMICS**C****Signature and Name of Invigilator**

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(In figures as in Admit Card)

1. (Signature) .....

(Name) .....

Seat No. ....

(In words)

2. (Signature) .....

(Name) .....

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

JUN - 11225**Time Allowed : 2 Hours]****[Maximum Marks : 200****Number of Pages in this Booklet : 48****Number of Questions in this Booklet : 100****Instructions for the Candidates**

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry **two** marks. **All** questions of Paper II will be compulsory. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (B) is the correct response.

Following wrong methods should not be used as they are not recognised by scanning machine in digitized assessment. Candidate using such method will be responsible for their loss.

- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated. Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परीक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणास दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **100** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्वीकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली संपूर्ण प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटांतच पर्यवेक्षकांना परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळा करावा.

उदा. : जर (B) हे योग्य उत्तर असेल तर.

खालील चुकीच्या पद्धती वापरू नये, कारण डिजिटाइज्ड (Digitized) मूल्यांकनात स्कॅनिंग मशीन त्यांना ओळखत नाही. त्या पद्धती वापरून नुकसान झाल्यास त्यास विद्यार्थीच जबाबदार असतील.

- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत**, इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणाव्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस आपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

JUN - 11225/II—C

JUN - 11225/II—C

Economics
Paper II
अर्थशास्त्र
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes]

[Maximum Marks : 200

Note : This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण शंभर (100) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

1. Which of the following strategies about unbalanced growth is right ? (A) Deliberate imbalance in favour of some sectors (B) Simultaneous investment in all sectors (C) Big push (D) Balanced regional development 2. In Solow's model, the economy achieves steady state growth path because ..... (A) capital-labour ratio adjusts through time to the equilibrium value of the ratio (B) the coefficients of production are fixed (C) population growth is constant (D) the technological change is labour saving	1. खालीलपैकी कोणती व्यूहरचना असंतुलित आर्थिक वृद्धीसाठी योग्य ठरेल ? (A) निवडक क्षेत्रांमध्ये हेतुपूर्वक असमतोल निर्माण करणे (B) सर्व क्षेत्रांमध्ये एकाच वेळी गुंतवणूक करणे (C) मोठा धक्का (D) संतुलित क्षेत्रीय विकास 2. सोलो यांच्या वृद्धी प्रतिमानामध्ये, अर्थव्यवस्था स्थिर स्थिती वृद्धीमार्ग अनुभवते कारण ..... (A) भांडवल-श्रम गुणोत्तर कालानुरूप समतोल पातळीला समायोजित होते (B) उत्पादन गुणके स्थिर असतात (C) लोकसंख्या वृद्धी स्थिर असते (D) तंत्रज्ञानात्मक बदल श्रमाची बचत करणारा असतो

3. In endogenous growth models, which of the following variables is considered endogenous ?
- (i) Learning by doing
  - (ii) Technological advancement
  - (iii) Investment in human capital
  - (iv) Population growth
- (A) Only (ii)
(B) Only (i) and (iii)
(C) Only (i), (iii) and (iv)
(D) Only (i), (ii) and (iii)
4. In case of Hirschman's unbalanced growth theory, which of the following statements is not true ?
- (A) The unbalanced growth strategy is especially applicable to underdeveloped nations
  - (B) Development occurs via excess capacity of social overhead capital
  - (C) Development occurs via shortage of social overhead capital
  - (D) Development occurs via equal simultaneous growth of social overhead capital and directly productive activity
3. अंतर्जात वृद्धी प्रतिमानांमध्ये, पुढीलपैकी कोणते चल अंतर्जात मानलेले आहेत ?
- (i) कृतीतून शिकणे
  - (ii) तंत्रज्ञानात्मक सुधारणा
  - (iii) मानवी भांडवलातील गुंतवणूक
  - (iv) लोकसंख्या वृद्धी
- (A) फक्त (ii)
(B) फक्त (i) आणि (iii)
(C) फक्त (i), (iii) आणि (iv)
(D) फक्त (i), (ii) आणि (iii)
4. हर्शमन यांच्या असंतुलित विकास सिद्धांतानुसार, पुढीलपैकी कोणते विधान योग्य नाही ?
- (A) असंतुलित विकास धोरण विशेषतः अविकसित राष्ट्रांना लागू होते
  - (B) सामाजिक आधार संरचना भांडवलाच्या अतिरिक्त क्षमतानिर्मितीतून विकास परिणत होतो
  - (C) सामाजिक आधार संरचना भांडवलाच्या तुटवडानिर्मितीतून विकास परिणत होतो
  - (D) सामाजिक आधार संरचना भांडवल आणि प्रत्यक्ष उत्पादक उपक्रम यांच्या एकाच वेळेस घडणाऱ्या समान वृद्धीतून विकास परिणत होतो

5. According to Thomas Piketty, which of the following forces is the main driver of wealth inequality ? (A) rate of saving < rate of investment (B) rate of saving > rate of investment (C) rate of return on capital > rate of economic growth (D) rate of return on capital < rate of economic growth 6. If the bank purchases more of foreign exchange than the selling of it, then it will have a ..... position. (A) Short (B) Long (C) Oversold (D) Squared 7. An economy with long history of extensive trade barriers, decides to switch to totally free trade. What is most likely to increase in the short-run ? (A) Government Revenue (B) Inflationary pressure (C) Consumers' surplus (D) Profits of all domestic companies	5. थॉमस पिकटी यांच्या मते, पुढीलपैकी कोणता प्रेरक संपत्ती विषमतेला मुख्यतः चालना देतो ? (A) बचतीचा दर < गुंतवणुकीचा दर (B) बचतीचा दर > गुंतवणुकीचा दर (C) भांडवलावरील परताव्याचा दर > आर्थिक वृद्धीदर (D) भांडवलावरील परताव्याचा दर < आर्थिक वृद्धीदर 6. जर बँकेने जास्त प्रमाणात परकीय चलन विकण्यापेक्षा विकत घेतले, तर ..... स्थिती निर्माण होते. (A) अल्प (B) दीर्घ (C) अतिविक्री (D) वर्गीय 7. दीर्घकाळ संरक्षित व्यापार धोरण असलेल्या अर्थव्यवस्थेने मुक्त व्यापार धोरणाचा अवलंब करायचे ठरवल्यास अल्पकालावधीत कशामध्ये वाढ दिसून येईल ? (A) सरकारी महसूल (B) चलनवाढीचा दाब (C) उपभोक्तांची उपभोक्त्यांचे संतोषाधिक्य (D) स्वदेशी कंपन्यांचा फायदा

8. Which of the following is included in the capital account of India's Balance of Payment ? (A) Merchandise trade (B) Banks' overseas deposits (C) Insurance payment (D) Services rendered to US citizens by Indian hotels 9. State which of the following statements are correct or incorrect ? (I) Mercantalists believe that a nation could gain in trade only at the expense of other nations, as trade is zero-sum game. (II) Mercantalism, though declining, is alive and well in the twenty-first century. (A) Statement (I) is correct and (II) is incorrect (B) Statement (I) is incorrect and (II) is correct (C) Statement (I) and (II) both are correct (D) Statement (I) and (II) both are incorrect	8. खालीलपैकी कशाचा समावेश भारताच्या व्यवहारतोलामधील भांडवली खात्यात होईल ? (A) वस्तू व्यापार (B) बँकांच्या विदेशी ठेवी (C) विमा देय (D) भारतीय हॉटेलसने अमेरिकी नागरिकांना सेवा पुरविणे 9. खालीलपैकी कोणती विधाने योग्य किंवा अयोग्य आहेत, ते सांगा. (I) व्यापार प्रणितांचा असा विश्वास आहे की एखादे राष्ट्र केवळ इतर राष्ट्रांच्या खर्चावर व्यापारात नफा मिळवू शकते, कारण व्यापार हा शून्य-समखेळ आहे. (II) व्यापारवाद जरी कमी होत असला तरी, एकविसाव्या शतकात जिवंत आणि चांगले आहे. (A) विधान (I) योग्य आणि विधान (II) अयोग्य आहे (B) विधान (I) अयोग्य आणि (II) योग्य आहे (C) विधान (I) आणि (II) दोन्ही योग्य आहेत (D) विधान (I) आणि (II) दोन्ही अयोग्य आहेत

10. In the absence of trade, a nation's production possibility frontier is also its ..... . (A) Opportunity cost (B) Exchange frontier (C) Consumption frontier (D) Autarky frontier 11. (I) The volatility of the bond market is in direct proportion to the monetary and economic policy of the country of the participant. (II) Bond market is a part of capital market, serving platform to raise funds for the public sector companies, govt., and corporates. (A) Statement (I) and (II) both are incorrect (B) Statement (I) is correct but (II) is incorrect (C) Statement (I) is incorrect and (II) is correct (D) Statement (I) and (II) both are correct	10. व्यापाराच्या अनुपस्थितीत, एखाद्या राष्ट्राच्या उत्पादनाच्या संभाव्यतेची सीमादेखील त्याची ..... असेल. (A) संधी खर्च (B) विनिमय सीमा (C) उपभोग सीमा (D) ऑटार्की सीमा 11. (I) रोखे बाजाराची अस्थिरता ही सहभागीच्या देशाच्या चलनविषयक आणि आर्थिक धोरणाच्या थेट प्रमाणात असते. (II) रोखे बाजार हा भांडवली बाजाराचा एक भाग आहे, सार्वजनिक क्षेत्रातील कंपन्यांसाठी, सरकारसाठी, निधी उभारण्यासाठी व्यास-पीठाची सेवा देत आहे. (A) विधान (I) आणि (II) दोन्ही अयोग्य आहेत (B) विधान (I) योग्य आणि (II) अयोग्य आहे (C) विधान (I) अयोग्य आणि (II) योग्य आहे (D) विधान (I) आणि (II) दोन्ही योग्य आहेत

12. Match the following :

- (a) Absorption Approach
 (b) Banking sector financial assets and liabilities
 (c) Propensity to inflation
 (d) Inflation
 (i) Relative PPP
 (ii) Capital Account
 (iii) Alexander 1952
 (iv) Magnifico 1971
- (a) (b) (c) (d)
 (A) (iii) (ii) (iv) (i)
 (B) (iv) (i) (iii) (ii)
 (C) (iv) (iii) (i) (ii)
 (D) (ii) (iii) (i) (iv)

13. Besides the static gains, which of the following dynamic gains nations would receive after forming the customs union ?

- (A) Economics of scale
 (B) Administrative savings
 (C) Greater bargaining
 (D) Trade creation

12. जोड्या जुळवा :

- (a) विलयन दृष्टिकोन
 (b) बँकिंग क्षेत्रातील आर्थिक मालमत्ता आणि दायित्वे
 (c) चलनवाढीची प्रवृत्ती
 (d) चलनवाढ
 (i) सापेक्ष पीपीपी
 (ii) भांडवली खाते
 (iii) अलेक्झांडर 1952
 (iv) मॅग्निफिको 1971
- (a) (b) (c) (d)
 (A) (iii) (ii) (iv) (i)
 (B) (iv) (i) (iii) (ii)
 (C) (iv) (iii) (i) (ii)
 (D) (ii) (iii) (i) (iv)

13. जकात समूह तयार झाल्यावर, स्थिरलाभाव्यतिरिक्त देशाला खालीलपैकी कुठला गतिमान लाभ मिळू शकतो ?

- (A) परिणामानुसारी मितव्यय लाभ
 (B) प्रशासकीय बचत
 (C) मोठी सौद्याची शक्ती
 (D) व्यापार निर्मिती

14. Which of the following is *not* an assumption of the Heckscher Ohlin theory ?

- (A) The production functions are same for commodities and for countries
- (B) All production functions are constant returns to scale
- (C) There are differences in the factor intensities for two commodities
- (D) Labour and capital are perfectly immobile between countries

15. Intra-industry trade :

- (I) Widens the choices for consumers in each nation.
  - (II) Reduces the degree of competition among manufacturers of the same class of product in each country.
- (A) Both the statements are true
  - (B) (I) is true and (II) is false
  - (C) (I) is false and (II) is true
  - (D) Both the statements are false

14. खालीलपैकी कोणते हेक्शर ओहलिन सिद्धांताचे गृहीतक नाही ?

- (A) उत्पादन कार्ये वस्तूंसाठी आणि देशांसाठी समान आहेत
- (B) सर्व उत्पादन कार्ये स्थिर अनुमाप प्रत्याय (returns to scale) दर्शवतात
- (C) दोन वस्तूंच्या घटकांच्या तीव्रतेमध्ये फरक आहे
- (D) श्रम आणि भांडवल देशांमध्ये पूर्णपणे स्थिर आहेत

15. आंतर-उद्योग व्यापार :

- (I) प्रत्येक राष्ट्रातील ग्राहकांसाठी निवडी विस्तारित करते.
  - (II) प्रत्येक देशातील समान श्रेणीच्या उत्पादनांच्या उत्पादकांमधील स्पर्धेचे प्रमाण कमी करते.
- (A) दोन्ही विधाने सत्य आहेत
  - (B) (I) सत्य आहे आणि (II) हे असत्य आहे
  - (C) (I) असत्य आहे आणि (II) हे सत्य आहे
  - (D) दोन्ही विधाने असत्य आहेत

16. For the production function $Q = 20K^{0.5}L^{0.5}$ derive $K = f(L)$ when the isoquant $Q = 100$.

- (A) $25K^{-1}$
 (B) $25L^{-1}$
 (C) $25K$
 (D) $25L$

17. Find the determinant of matrix

$$A = \begin{bmatrix} 4 & 6 & 1 \\ 2 & 5 & 2 \\ 9 & 0 & 4 \end{bmatrix}.$$

- (A) 31
 (B) 63
 (C) 80
 (D) 95

18. Derive the marginal revenue function for the demand function $q = 400 - 0.1p$.

- (A) $4000 - 20q$
 (B) $4000 + 20q$
 (C) $4000 - 20p$
 (D) $4000 + 20p$

16. $Q = 20K^{0.5}L^{0.5}$ उत्पादन फलनाकरिता, $Q = 100$ असताना $K = f(L)$ चे मूल्य काढा.

- (A) $25K^{-1}$
 (B) $25L^{-1}$
 (C) $25K$
 (D) $25L$

17. $A = \begin{bmatrix} 4 & 6 & 1 \\ 2 & 5 & 2 \\ 9 & 0 & 4 \end{bmatrix}$ या सारणी करिता

सारणिक काढा.

- (A) 31
 (B) 63
 (C) 80
 (D) 95

18. $q = 400 - 0.1p$ या मागणी फलनाकरिता सीमांत प्राप्ती फलन तयार करा.

- (A) $4000 - 20q$
 (B) $4000 + 20q$
 (C) $4000 - 20p$
 (D) $4000 + 20p$

19. What is the point elasticity when price is 12 rupees for the demand function $P = 60 - 3q$. (A) 0.25 (B) 0.5 (C) -0.25 (D) -0.5 20. What will be the status of average variable cost (AVC) marginal cost (MC) is less than AVS ? (A) declining (B) increasing (C) constant (D) unpredictable 21. If the value of r (coefficient of correlation) is less than the probable error, it means : (A) The value of r is not at all significant (B) The value of r is significant (C) The value of r is moderately significant (D) The value of r is very highly significant	19. किंमत रु. 12 असतांना $P = 60 - 3q$ या मागणी फलनाकरिता बिंदू लवचिकता काय असेल ? (A) 0.25 (B) 0.5 (C) -0.25 (D) -0.5 20. सीमांत व्यय सरासरी बदलत्या व्ययपेक्षा कमी असेल तर सरासरी बदलत्या व्ययाची स्थिती काय असेल ? (A) घटती (B) वाढती (C) स्थिर (D) अप्रत्याशित 21. जर r (सहासंबंध गुणक) चे मूल्य संभाव्य त्रुटीपेक्षा कमी असेल तर ते म्हणजे : (A) r चे मूल्य अजिबात लक्षणीय नाही (B) r चे मूल्य लक्षणीय आहे (C) r चे मूल्य मध्यम लक्षणीय आहे (D) r चे मूल्य खूप उच्च लक्षणीय आहे

22. If we toss three coins, the possible outcomes of appearing two heads can be written as : (A) $3C_3$ (B) $3C_1$ (C) $3C_2$ (D) $3C_0$ 23. The 'Bernoulli Distribution' is associated with : (A) Multinomial Distribution (B) Binomial Distribution (C) Hypergeometric Distribution (D) Poisson Distribution 24. Which of the following is <i>not</i> described as a dependent variable ? (A) Endogenous (B) Regressand (C) Controlled Variable (D) Stimulus	22. जर आपण तीन नाणी फेकली तर दोन 'छापा' दिसण्याचे संभाव्य परिणाम असे लिहिले जाऊ शकतात : (A) $3C_3$ (B) $3C_1$ (C) $3C_2$ (D) $3C_0$ 23. बर्नोली वितरण याच्याशी संबंधित आहे : (A) बहुपदी वितरण (B) द्विपदी वितरण (C) अतिभूमितीय (D) पोयसन वितरण 24. खालीलपैकी कोणत्या एकाचे अवलंबित चल म्हणून वर्णन केले जात नाही ? (A) अंतर्जात (B) समाश्रित (C) नियंत्रित चल (D) उत्तेजक

25. When the variance of financial time series varies over time, which of the following models is more suitable ?
- (A) AR
(B) MA
(C) ARMA
(D) ARCH and GARCH
26. The direct application of OLS method for Simultaneous Equations leads to :
- (A) Consistent and Unbiased Estimation
(B) Unbiased and Inconsistent Estimation
(C) Consistent and Biased Estimation
(D) Biased and Inconsistent estimation
27. Type one error refers to :
- (A) The probability of rejecting the false hypothesis
(B) The probability of rejecting the true hypothesis
(C) The probability of accepting the false hypothesis
(D) The probability of accepting the true hypothesis
25. जेव्हा वित्तीय काल क्रमिकेचे प्रचरण कालपरत्वे बदलते, तेव्हा खालीलपैकी कोणते प्रतिमान अधिक योग्य आहे ?
- (A) AR
(B) MA
(C) ARMA
(D) ARCH आणि GARCH
26. एकसामाईक समीकरणांना OLS पद्धतीचे थेट उपयोजन केली असता तर हे प्राप्त होते :
- (A) सुसंगत आणि अनभिन्नता प्राक्कलन
(B) अनभिन्नता आणि असुसंगत प्राक्कलन
(C) सुसंगत आणि अभिन्नता प्राक्कलन
(D) अभिन्नता आणि असुसंगत प्राक्कलन
27. प्रकार एक त्रुटी हे संदर्भित करते :
- (A) खोटे गृहीतक नाकारण्याची शक्यता
(B) खरे गृहीतक नाकारण्याची शक्यता
(C) खोटे गृहीतक स्वीकारण्याची शक्यता
(D) खरे गृहीतक स्वीकारण्याची संभाव्यता

28. Which of the following is a Dorbish and Bowley's method of constructing an index, where L is Laspeyres and P is Paasche's index ?

(A) $L + P$

(B) $L \times P$

(C) $\frac{L}{P}$

(D) $\frac{L + P}{2}$

29. Which of the following is correctly defined as coefficient of determination ?

(A) $1 - \frac{\sum \hat{u}_i^2}{\sum y_i^2}$

(B) $1 - \frac{\sum \hat{x}_i^2}{\sum y_i^2}$

(C) $1 - \frac{\sum \hat{u}_i^2}{\sum x_i^2}$

(D) $\frac{\sum \hat{u}_i^2}{\sum y_i^2}$

28. खालीलपैकी कोणती डोरबिश आणि बोबलेची निर्देशांक तयार करण्याची पद्धत आहे ? जिथे L हा लासपेयरेचा आणि P हा पाश्चेचा निर्देशांक आहे.

(A) $L + P$

(B) $L \times P$

(C) $\frac{L}{P}$

(D) $\frac{L + P}{2}$

29. खालीलपैकी कोणता निर्धारण गुणांकाची योग्य व्याख्या करतो ?

(A) $1 - \frac{\sum \hat{u}_i^2}{\sum y_i^2}$

(B) $1 - \frac{\sum \hat{x}_i^2}{\sum y_i^2}$

(C) $1 - \frac{\sum \hat{u}_i^2}{\sum x_i^2}$

(D) $\frac{\sum \hat{u}_i^2}{\sum y_i^2}$

30. The term demographic dividend is conceptualized by :

- (A) Warren Thompson
- (B) Landry
- (C) C.P. Blacker
- (D) David Bloom and David Canning

31. The first stage of demographic transition is not so harmful because .....

- (A) Birth rate high and death rates are low
- (B) Birth rate and death rates are medium
- (C) Birth rate and death rates are low
- (D) Birth rate and death rates are high

30. लोकसंख्याशास्त्रीय लाभांश या शब्दाची संकल्पना यांच्या द्वारे केली जाते :

- (A) वॉरन थॉम्पसन
- (B) लँड्री
- (C) सी.पी. ब्लॅकर
- (D) डेव्हिड ब्लूम आणि डेव्हिड कॅनिंग

31. लोकसंख्याशास्त्रीय संक्रमणाचा पहिला टप्पा इतका हानिकारक नाही कारण .....

- (A) जन्म दर जास्त आणि मृत्यू दर कमी
- (B) जन्म दर आणि मृत्यू दर मध्यम
- (C) जन्म दर आणि मृत्यू दर कमी
- (D) जन्म दर आणि मृत्यूचे प्रमाण जास्त

32. Choose the correct statement for the Positive Externality :

- (a) People living nearby area and the factory workers suffer from the deteriorating air quality
- (b) Real estate price would likely to increase because of construction of metro
- (c) Research and development creates benefits that helps society as a whole
- (d) People living near airport suffer from high noise levels
- (A) (a) and (b)
- (B) (b) and (c)
- (C) (a) and (d)
- (D) Only (a)

33. Which of the following is the largest source of water pollution in major rivers of India ?

- (A) Untreated sewage
- (B) Agricultural Development
- (C) Unregulated small scale industries
- (D) Religious practices

32. सकारात्मक बाह्यतेसाठी योग्य विधान निवडा :

- (a) आजूबाजूच्या परिसरात राहणारे लोक आणि कारखान्यातील कामगारांना हवेच्या खालावलेल्या गुणवत्तेचा त्रास होतो
- (b) मेट्रोच्या बांधकामामुळे रीअल इस्टेटच्या किंमती वाढण्याची शक्यता आहे
- (c) संशोधन आणि विकासामुळे संपूर्ण समाजाला मदत करणारे फायदे निर्माण होतात
- (d) विमानतळाजवळ राहणाऱ्या लोकांना जास्त आवाजाचा त्रास होतो
- (A) (a) आणि (b)
- (B) (b) आणि (c)
- (C) (a) आणि (d)
- (D) फक्त (a)

33. भारतातील प्रमुख नद्यांमधील जलप्रदूषणाचे प्रमुख कारण खालीलपैकी कोणते आहे ?

- (A) प्रक्रिया न केलेले सांडपाणी
- (B) शेती क्षेत्राचा विकास
- (C) अनियंत्रित लघुउद्योग
- (D) धार्मिक प्रथा

34. Kyoto Protocol assigned ..... responsibilities for developed and developing nations.

- (A) higher
- (B) common but differentiated
- (C) equal
- (D) narrow

35. Which one of the following is the correct sequence with reference to the density of population of the states according to census 2011 ?

- (A) Karnataka < Maharashtra < Bihar < Uttar Pradesh
- (B) Maharashtra < Karnataka < Bihar < Uttar Pradesh
- (C) Karnataka < Maharashtra < Uttar Pradesh < Bihar
- (D) Maharashtra < Karnataka < Uttar Pradesh < Bihar

34. क्योटो प्रोटोकॉलमध्ये विकसित आणि विकसन-शील राष्ट्रांसाठी ..... जबाबदाऱ्या नियुक्त केल्या आहेत.

- (A) उच्च
- (B) सामाईक पण वेगळ्या
- (C) समान
- (D) संकुचित

35. 2011 च्या जनगणनेनुसार राज्यांच्या लोक-संख्येच्या घनतेच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणता क्रम योग्य आहे ?

- (A) कर्नाटक < महाराष्ट्र < बिहार < उत्तरप्रदेश
- (B) महाराष्ट्र < कर्नाटक < बिहार < उत्तरप्रदेश
- (C) कर्नाटक < महाराष्ट्र < उत्तरप्रदेश < बिहार
- (D) महाराष्ट्र < कर्नाटक < उत्तरप्रदेश < बिहार

36. Population explosion happened in India because of .....

- (a) a high birth rate
- (b) a relatively low death rate
- (c) Immigration
- (d) a relatively moderate birth and death rate

Choose correct option :

- (A) (a) and (b)
- (B) (a) and (c)
- (C) (b) and (c)
- (D) (a) and (d)

37. Consider the following lists and choose the correct code given below :

Religion Group

- (a) Hindus
- (b) Muslims
- (c) Sikhs
- (d) Christians

Population Growth

Rate 2001-2011

- (i) 15.5%
- (ii) 16.8%
- (iii) 24.6%
- (iv) 8.4%

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(C)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(D)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

36. .... मुळे भारतात लोकसंख्येचा विस्फोट झाला.

- (a) उच्च जन्म दर
  - (b) तुलनेने कमी मृत्यू दर
  - (c) इमिग्रेशन
  - (d) तुलनेने मध्यम जन्म आणि मृत्यू दर
- योग्य पर्याय निवडा :

- (A) (a) आणि (b)
- (B) (a) आणि (c)
- (C) (b) आणि (c)
- (D) (a) आणि (d)

37. खालील यादी विचारात घेऊन योग्य संकेतांक निवडा :

धर्म समूह

- (a) हिंदू
- (b) मुस्लिम
- (c) शीख
- (d) ख्रिश्चन

लोकसंख्या वृद्धी दर 2001-2011

- (i) 15.5%
- (ii) 16.8%
- (iii) 24.6%
- (iv) 8.4%

संकेतांक :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(C)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(D)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

38. Adolescent population is the population falling in the age group .....

- (A) 1 to 15
- (B) 1 to 10
- (C) 10 to 19
- (D) 10 to 25

39. Who identified industrialization, urbanization and modernization as the causal mechanism in bringing decline in mortality and fertility ?

- (A) Frank Notestein
- (B) Malthus
- (C) Marks
- (D) Coal and Hoover

38. पौगंडावस्थेतील लोकसंख्या म्हणजे .....
वयोगटात येणारी लोकसंख्या होय.

- (A) 1 ते 15
- (B) 1 ते 10
- (C) 10 ते 19
- (D) 10 ते 25

39. औद्योगिकीकरण, शहरीकरण आणि आधुनिकीकरण ही मृत्युदर आणि प्रजननक्षमता कमी करण्यासाठी कारणीभूत यंत्रणा म्हणून कोणी ओळखली ?

- (A) फ्रँक नोटस्टीन
- (B) माल्थस
- (C) मार्क्स
- (D) कोल आणि हूवर

40. Match the following :

List I

(Economists)

- (a) J. H. Boeke
- (b) Benjamin Higgins
- (c) H. Myint
- (d) Simon Kuznets

List II

(Name of the books)

- (i) Economics and economic policy of dual societies
- (ii) Economic development
- (iii) The economics of the developing countries
- (iv) Modern economic growth

Codes :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(i)	(ii)	(iii)
(B)	(ii)	(i)	(iii)
(C)	(iii)	(i)	(ii)
(D)	(iv)	(i)	(ii)

40. जोड्या जुळवा :

सूची I

(अर्थशास्त्र)

- (a) जे. एच. बोएक
- (b) बेंजामिन हिंगिन्स
- (c) एच. मिंग्ट
- (d) सायमन कुझनेट्स

सूची II

(पुस्तकाचे शीर्षक)

- (i) दुहेरी समाजाचे अर्थशास्त्र आणि आर्थिक धोरण
- (ii) आर्थिक विकास
- (iii) विकसनशील देशांचे अर्थशास्त्र
- (iv) आधुनिक आर्थिक वृद्धी

संकेतांक :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(i)	(ii)	(iii)
(B)	(ii)	(i)	(iii)
(C)	(iii)	(i)	(ii)
(D)	(iv)	(i)	(ii)

41. The 'Technological Dualism' in underdeveloped countries could be broken through ..... . (A) a gradualist approach of development (B) family planning (C) planning for increased productivity in rural sector (D) focusing on Information Technology sector 42. 'Digit ALL : Innovation and Technology for Gender Equality' was the theme for International Women's Day in the year ..... by UN Women. (A) 2020 (B) 2021 (C) 2022 (D) 2023 43. In 1947, C.P. Blacker attempted to identify the ..... phases of demographic transition. (A) Three (B) Four (C) Five (D) Six	41. न्यूनविकसित देशांमधील 'तंत्रज्ञान द्वैतवाद' ..... द्वारे मोडून काढता येईल. (A) विकासाचा क्रमिक दृष्टिकोन (B) कुटुंब नियोजन (C) ग्रामीण क्षेत्रातील उत्पादकता वाढीसाठी नियोजन (D) माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रावर लक्ष केंद्रित करणे 42. 'डिजिट ऑल : इनोव्हेशन अँड टेक्नॉलॉजी फॉर जेंडर इक्वॅलिटी' हे ..... वर्षातील आंतरराष्ट्रीय महिला दिनाचे UN वुमेन द्वारे घोषित केलेले घोषवाक्य (Theme) होते. (A) 2020 (B) 2021 (C) 2022 (D) 2023 43. 1947 मध्ये सी.पी. ब्लॅकर यांनी लोकसंख्या-शास्त्रीय संक्रमणाचे ..... टप्पे सादर केले आहेत. (A) तीन (B) चार (C) पाच (D) सहा

44. With reference to the 'Banks Board Bureau (BBB)', which of the following statements are correct ?

- (1) The Governor of RBI is the Chairman of BBB.
- (2) BBB recommends for the selection of heads for Public Sector Banks.
- (3) BBB helps the Public Sector Banks in developing strategies and capital raising plans.

Select the correct answer using the codes given below :

- (A) (1) and (2) only
- (B) (2) and (3) only
- (C) (1) and (3) only
- (D) (1), (2) and (3)

45. 'Rapid Financing Instrument' and 'Rapid Credit Facility' are related to the provisions of lending by ..... .

- (A) Asian Development Bank
- (B) International Monetary Fund
- (C) United Nations Environment Programme Finance Initiative
- (D) World Bank

44. 'बँक्स बोर्ड ब्युरो (BBB)' च्या संदर्भात, खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (1) RBI चे गव्हर्नर BBB चे अध्यक्ष असतात
- (2) BBB सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांच्या प्रमुखांच्या निवडीसाठी शिफारस करते.
- (3) BBB सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांना व्यूहरचना बांधणी आणि भांडवल वृद्धीच्या योजना तयार करण्यास मदत करते.

खालील संकेतांक वापरून योग्य उत्तर निवडा :

- (A) फक्त (1) आणि (2)
- (B) फक्त (2) आणि (3)
- (C) फक्त (1) आणि (3)
- (D) (1), (2) आणि (3)

45. "रॅपिड फायनान्सिंग इन्स्ट्रुमेंट" आणि "रॅपिड क्रेडिट फॅसिलिटी" ही ..... द्वारे कर्ज देण्याच्या तरतुदीशी संबंधित आहेत.

- (A) आशियाई विकास बँक
- (B) आंतरराष्ट्रीय नाणे निधी
- (C) युनायटेड नेशन्स एन्व्हायर्नमेंट प्रोग्राम फायनान्स इनिशिएटिव्ह
- (D) जागतिक बँक

46. Match the following in context to G20 Engagement Groups :

Group

- (a) B20
- (b) C20
- (c) L20
- (d) T20

Working Area

- (i) Energy, Climate and Resource Efficiency
- (ii) Climate policy and finance
- (iii) Sustainability (Energy and Climate)
- (iv) Interests of Workers

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (i) (iv) (iii) (ii)
- (C) (i) (iii) (iv) (ii)
- (D) (ii) (iii) (iv) (i)

47. Which of the following is *not* a scheme offered by MUDRA Bank ?

- (A) Shishu
- (B) Kishor
- (C) Tarun
- (D) Nari

46. G20 प्रतिबद्धता गटांच्या संदर्भात खालील जोड्या जुळवा :

गट

- (a) B20
- (b) C20
- (c) L20
- (d) T20

कार्यरत क्षेत्र

- (i) ऊर्जा, हवामान आणि संसाधन कार्यक्षमता
- (ii) हवामान धोरण आणि वित्त
- (iii) शाश्वतता (ऊर्जा आणि हवामान)
- (iv) कामगारांचे हित

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (i) (iv) (iii) (ii)
- (C) (i) (iii) (iv) (ii)
- (D) (ii) (iii) (iv) (i)

47. खालीलपैकी कोणती योजना MUDRA बँकेने दिलेली नाही ?

- (A) शिशू
- (B) किशोर
- (C) तरुण
- (D) नारी

48. National Health Policy 2017 has recommended an increase in the Government's health expenditure upto ..... percent of GDP by 2025.
- (A) 2.0
(B) 2.5
(C) 3.0
(D) 3.5
49. Which of the following sequence is correct about share capital in Regional Rural Banks ?
- (A) Central Government > Sponsor Bank > State Government
(B) Sponsor Bank > Central Government > State Government
(C) State Government > Central Government > Sponsor Bank
(D) Central Government > State Government > Sponsor Bank
50. Atmanirbhar Bharat Abhiyan was announced on ..... by Prime Minister Narendra Modi.
- (A) March 12, 2020
(B) April 12, 2020
(C) May 12, 2020
(D) June 12, 2020
48. राष्ट्रीय आरोग्य धोरण 2017 ने 2025 पर्यंत सरकारच्या आरोग्यावरील खर्चात GDP च्या ..... टक्के पर्यंत वाढ करण्याची शिफारस केली आहे.
- (A) 2.0
(B) 2.5
(C) 3.0
(D) 3.5
49. प्रादेशिक ग्रामीण बँकांच्या भाग भांडवल हिस्साबाबत खालीलपैकी कोणता क्रम योग्य आहे ?
- (A) केंद्र सरकार > प्रायोजित बँक > राज्य सरकार
(B) प्रायोजित बँक > केंद्र सरकार > राज्य सरकार
(C) राज्य सरकार > केंद्र सरकार > प्रायोजित बँक
(D) केंद्र सरकार > राज्य सरकार > प्रायोजित बँक
50. आत्मनिर्भर भारत अभियानाची घोषणा पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी ..... यादिवशी केली.
- (A) 12 मार्च 2020
(B) 12 एप्रिल 2020
(C) 12 मे 2020
(D) 12 जून 2020

51. India's own Target to Achieve Net Zero Carbon emissions is by the year .....

- (A) 2050
- (B) 2040
- (C) 2060
- (D) 2070

52. Match the following :

List I

(Finance Commission)

- (a) 12th Finance Commission
- (b) 13th Finance Commission
- (c) 14th Finance Commission
- (d) 15th Finance Commission

List II

(Chairman)

- (i) Dr. Vijay Kelkar
- (ii) Dr. C. Rangarajan
- (iii) N. K. Singh
- (iv) Y. V. Reddy

Codes :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(C) (iii)	(iv)	(ii)	(i)
(D) (iv)	(iii)	(i)	(ii)

51. भारताचे निव्वळ नकत कार्बन उत्सर्जन गाठण्याचे उद्दिष्ट्य ..... वर्षापर्यंतचे आहे.

- (A) 2050
- (B) 2040
- (C) 2060
- (D) 2070

52. जोड्या जुळवा :

सूची I

(वित्त आयोग)

- (a) 12वा वित्त आयोग
- (b) 13वा वित्त आयोग
- (c) 14वा वित्त आयोग
- (d) 15वा वित्त आयोग

सूची II

(अध्यक्ष)

- (i) डॉ. विजय केळकर
- (ii) डॉ. सी. रंगराजन
- (iii) एन. के. सिंग
- (iv) वाय. व्ही. रेड्डी

संकेतांक :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(C) (iii)	(iv)	(ii)	(i)
(D) (iv)	(iii)	(i)	(ii)

53. The Non-Scheduled Banks are those which have not been included in the ..... Schedule of RBI Act 1934.
- (A) First
(B) Fifth
(C) Third
(D) Second
54. Mutual Funds in India have to be formed as ..... .
- (A) Trusts
(B) A Joint Stock Company
(C) A Non-Bank Financial Company
(D) An Agency
55. The Tarapore Committee appointed in 1997 was for which of the following purposes ?
- (A) To work on Current Account Convertibility of Rupee
(B) To work on Capital Account Convertibility of Rupee
(C) To work on Current and Capital Account Convertibility of Rupee
(D) To work on Partial Convertibility of Rupee
53. बिगर-अनुसूचित बँका या अशा बँका असतात ज्या रिझर्व बँक कायदा 1934 च्या ..... अनुसूचित येत नाहीत.
- (A) पहिल्या
(B) पाचव्या
(C) तिसऱ्या
(D) दुसऱ्या
54. भारतामध्ये परस्पर निधी ..... म्हणून स्थापन करावा लागतो.
- (A) न्यास
(B) संयुक्त भांडवल कंपनी
(C) बँकेतर वित्तीय कंपनी
(D) अभिकरण
55. 1997 साली तारापोर समिती स्थापन करण्याचा उद्देश्य काय होता ?
- (A) रुपयाच्या चालू खात्यावरील परिवर्तनीयतेवर काम करण्यासाठी
(B) रुपयाच्या भांडवली खात्यावरील परिवर्तनीयतेवर काम करण्यासाठी
(C) रुपयाच्या चालू आणि भांडवली खात्यावरील परिवर्तनीयतेवर काम करण्यासाठी
(D) रुपयाच्या आंशिक परिवर्तनीयतेवर काम करण्यासाठी

56. The Prevention of Money Laundering Act was passed in the year .....

- (A) 2002
- (B) 2003
- (C) 2004
- (D) 2005

57. Which of the following is established for resolution of the Non-Performing Assets in India ?

- (A) National Non-Performing Asset Company Ltd.
- (B) National Performing Asset Company Ltd.
- (C) National Reconstruction Capital Company Ltd.
- (D) National Asset Reconstruction Company Ltd.

56. अवैध आर्थिक व्यवहार प्रतिबंध अधिनियम पुढीलपैकी ..... वर्षी संमत झाला.

- (A) 2002
- (B) 2003
- (C) 2004
- (D) 2005

57. भारतामध्ये खालीलपैकी कशाची स्थापना अनुत्पादक मालमत्ता समस्या सोडवण्यासाठी झाली ?

- (A) राष्ट्रीय अनुत्पादक मालमत्ता कंपनी मर्यादित
- (B) राष्ट्रीय उत्पादक मालमत्ता कंपनी मर्यादित
- (C) राष्ट्रीय पुनर्रचना भांडवली कंपनी मर्यादित
- (D) राष्ट्रीय मालमत्ता पुनर्रचना कंपनी मर्यादित

58. Which of the following is a Refinance Institution in India ?

- (A) National Housing Bank
- (B) Exim Bank
- (C) General Insurance Corporation
- (D) Tourism Finance Corporation of India

59. The National Stock Exchange was setup in .....

- (A) 1990
- (B) 1991
- (C) 1992
- (D) 1993

60. The reserve money in India is also known as .....

- (A) Low powered money
- (B) High powered money
- (C) Secondary money
- (D) Advanced money

58. खालीलपैकी कोणती भारतातील पुनर्वित्त संस्था आहे ?

- (A) राष्ट्रीय गृहनिर्माण बँक
- (B) आयात-निर्यात बँक
- (C) सामान्य विमा महामंडळ
- (D) भारतीय पर्यटन वित्त महामंडळ

59. नॅशनल स्टॉक एक्सचेंजची स्थापना ..... मध्ये झाली.

- (A) 1990
- (B) 1991
- (C) 1992
- (D) 1993

60. भारतातील राखीव पैशाला ..... असेही म्हणतात.

- (A) कमी शक्तीशाली पैसा
- (B) अधिक शक्तिशाली पैसा
- (C) दुय्यम पैसा
- (D) प्रगत पैसा

61. Why does a firm under perfect competition continue to operate in the long run despite earning only normal/zero profits ?

- (A) The firm operates at socially optimum level of output in the long run
- (B) The firm achieves maximum productive efficiency in the long run
- (C) The opportunity cost of the self-owned factors is already being recovered by the firm in the long run
- (D) All the firms are operating under identical cost conditions in the long run

61. पूर्ण स्पर्धेतील उद्योगसंस्था दीर्घकाळात केवळ साधारण/शून्य नफा कमवूनही कार्यरत का राहते ?

- (A) दीर्घकाळात उद्योगसंस्था सामाजिकदृष्ट्या पर्याप्त पातळीला कार्यरत असते
- (B) दीर्घकाळात उद्योगसंस्था महत्तम उत्पादक कार्यक्षमता साध्य करते
- (C) दीर्घकाळात उद्योगसंस्था आधीच स्वमालकीच्या उत्पादन घटकांचा संधी खर्च भरून काढत असते
- (D) दीर्घकाळात सर्व उद्योगसंस्था समखर्च स्थितीत कार्यरत असतात

62. What is the short run supply curve of a firm in a perfectly competitive market ?

- (A) The part of the marginal cost curve that lies above the average cost curve
- (B) The part of the marginal cost curve that lies above the average fixed cost curve
- (C) The part of the marginal cost curve that lies above the average variable cost curve
- (D) The part of the average variable cost curve that lies above the marginal cost curve

63. When the Total Product (TP) is maximum, the Average Product (AP) is ..... and the Marginal Product (MP) is .....

- (A) maximum, minimum
- (B) minimum, maximum
- (C) Decreasing, zero
- (D) Zero, decreasing

62. पूर्ण स्पर्धेतील उद्योगसंस्थेचा अल्पकालीन पुरवठा वक्र म्हणजे काय ?

- (A) सरासरी खर्च वक्रावरील सीमांत खर्च वक्राचा भाग
- (B) सरासरी स्थिर खर्च वक्रावरील सीमांत खर्च वक्राचा भाग
- (C) सरासरी बदलत्या खर्च वक्रावरील सीमांत खर्च वक्राचा भाग
- (D) सीमांत खर्च वक्रावरील सरासरी बदलत्या खर्च वक्राचा भाग

63. जेव्हा एकूण उत्पादन महत्तम बनते, तेव्हा सरासरी उत्पादन ..... असते आणि सीमांत उत्पादन ..... असते.

- (A) महत्तम, किमान
- (B) किमान, महत्तम
- (C) घटणारे, शून्य
- (D) शून्य, घटणारे

64. According to Bergson-Samuelson social welfare function approach, social welfare is maximized when .....

- (A) The social indifference curve is tangent to the utility possibility curve
- (B) The social indifference curve intersects the utility possibility curve
- (C) The social indifference curve is tangent to the production possibility curve
- (D) The social indifference curve intersects the production possibility curve

65. To maintain price leadership, a dominant firm must ensure that .....

- (A) the small firms do not produce more or less than the level agreed upon market sharing agreement
- (B) it does not charge a price higher than the market price
- (C) the small firms do not improve the quality of the product
- (D) the small firms do not introduce innovations

64. बर्गसन-सॅम्युएलसन सामाजिक कल्याण फल दृष्टिकोनानुसार, जेव्हा ..... तेव्हा सामाजिक कल्याण महत्तम होते.

- (A) सामाजिक तटस्थता वक्र उपयोगिता शक्यता वक्राला स्पर्शून जातो
- (B) सामाजिक तटस्थता वक्र उपयोगिता शक्यता वक्राला छेदतो
- (C) सामाजिक तटस्थता वक्र उत्पादन शक्यता वक्राला स्पर्शून जातो
- (D) सामाजिक तटस्थता वक्र उत्पादन शक्यता वक्राला छेदतो

65. किंमत नेतृत्व कायम राखण्यासाठी, ... अशी खातरजमा प्रबळ/शक्तिशाली उद्योगसंस्थेने केली पाहिजे.

- (A) लहान उद्योगसंस्था बाजार वाटप करारानुसार ठरलेल्या पातळीपेक्षा कमी किंवा जास्त उत्पादन करणार नाहीत
- (B) प्रबळ उद्योगसंस्था बाजार किंमतीपेक्षा अधिक किंमत आकारणार नाही
- (C) लहान उद्योगसंस्था उत्पादनाचा दर्जा सुधारणार नाहीत
- (D) लहान उद्योगसंस्था नावीन्यता अंमलात आणणार नाहीत

66. In Chamberlin's alternative approach, why does the excess capacity of a monopolistically competitive firm emerge ?

- (A) Absence of active price competition despite free entry and exit
- (B) Active price competition and free entry and exit
- (C) Active price competition
- (D) Free entry and exit

67. Which of the following term is more important in welfare economics and in designing government policy ?

- (A) Indifference curve
- (B) Consumer surplus
- (C) Equi-marginal utility
- (D) Revealed preference

66. चेंबरलिन यांच्या पर्यायी दृष्टिकोनानुसार, मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेतील उद्योगसंस्थेमध्ये अतिरिक्त क्षमता का निर्माण होते ?

- (A) मुक्त प्रवेश व निर्गमन असूनही क्रियाशील किंमत स्पर्धेचा अभाव
- (B) क्रियाशील किंमत स्पर्धा आणि मुक्त प्रवेश व निर्गमन
- (C) क्रियाशील किंमत स्पर्धा
- (D) मुक्त प्रवेश व निर्गमन

67. कल्याणकारी अर्थशास्त्र आणि सरकारी धोरणाच्या निर्मितीमध्ये खालीलपैकी कोणती संकल्पना अधिक महत्त्वाची आहे ?

- (A) उदासीनता वक्र
- (B) ग्राहक अधिशेष
- (C) सम सीमांत उपयोगिता
- (D) अभिव्यक्त पसंती

68. Which of the following is an example of adverse selection ?
- (A) Buying a used car
- (B) Buying health insurance
- (C) Buying a high-quality product
- (D) Investing in capital market
69. Which of the theorems of welfare economics considered that the general competitive equilibrium is Pareto Optimal ?
- (A) Only first theorem of welfare economics
- (B) Only second theorem of welfare economics
- (C) Both the first and second theorem of welfare economics
- (D) Neither the first nor second theorem of welfare economics

68. खालीलपैकी कोणते प्रतिकूल निवडीचे उदाहरण आहे ?
- (A) वापरलेली कार खरेदी करणे
- (B) आरोग्य विमा खरेदी करणे
- (C) उच्च-गुणवत्तेचे उत्पादन खरेदी करणे
- (D) भांडवली बाजारात गुंतवणूक करणे
69. कल्याणकारी अर्थशास्त्राच्या कोणत्या प्रमेयांनी विचार केला की सामान्य स्पर्धात्मक संतुलन पॅरेटो इष्टतम आहे ?
- (A) कल्याणकारी अर्थशास्त्राचे केवळ प्रथम प्रमेय
- (B) कल्याणकारी अर्थशास्त्राचे केवळ दुसरे प्रमेय
- (C) कल्याणकारी अर्थशास्त्राचे दोन्ही पहिले आणि द्वितीय प्रमेय
- (D) कल्याणकारी अर्थशास्त्राचे पहिले किंवा दुसरे प्रमेय नाही

70. Which of the following explains the concept of risk ?

- (A) When the variability of possible outcomes is very high
- (B) When the variability of possible outcomes is very low
- (C) When the variability of possible outcomes is constant
- (D) When the variability of possible outcomes is highly accurate

71. Which of the following statement(s) is/are true for the assumption of Pure Competition ?

Select the correct answer from the codes given below :

- (i) The firm in pure competition is a price taker
- (ii) The firms produced homogeneous products
- (iii) This market includes a large number of firms
- (iv) The firms produce heterogeneous products
- (A) (i), (iii) and (iv)
- (B) (i) and (ii) only
- (C) (ii) and (iii) only
- (D) (i), (ii) and (iii)

70. खालीलपैकी कोणते जोखीम संकल्पना स्पष्ट करते ?

- (A) जेव्हा संभाव्य निष्पत्तींची परिवर्तनशीलता खूप जास्त असते
- (B) जेव्हा संभाव्य निष्पत्तींची परिवर्तनशीलता खूप कमी असते
- (C) जेव्हा संभाव्य निष्पत्तींची परिवर्तनशीलता स्थिर असते
- (D) जेव्हा संभाव्य निष्पत्तींची परिवर्तनशीलता अत्यंत अचूक असते

71. खालीलपैकी कोणते विधान शुद्ध स्पर्धेच्या गृहीतकासाठी बरोबर आहे ?

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य उत्तर निवडा :

- (i) शुद्ध स्पर्धेतील पेढी किंमत स्वीकर्ता असते
- (ii) पेढ्या एकविध उत्पादने तयार करतात
- (iii) या बाजारामध्ये पेढ्यांचा मोठ्या संख्येने समावेश होतो
- (iv) पेढ्या बहुविध वस्तूंचे उत्पादने करतात
- (A) (i), (iii) आणि (iv)
- (B) (i) आणि (ii) फक्त
- (C) (ii) आणि (iii) फक्त
- (D) (i), (ii) आणि (iii)

72. In the equation $C_P = kY_P$, k is determined by .....

- (i) Interest Rate
- (ii) The Proportion of Non-human Wealth to Human Wealth
- (iii) Desire to add to One's Wealth
- (iv) Inflation Rate
- (v) Permanent Income
- (A) (i), (ii) and (iii)
- (B) (i) and (ii)
- (C) (ii) and (iv)
- (D) (iii), (iv) and (v)

73. Which is the short run Keynesian consumption function ?

- (A) $C = a + bY$
- (B) $C = a - bY$
- (C) $C = bY$
- (D) $C = abY$

74. When income of individuals or households falls, their consumption expenditure does not fall to that extent. This is known as .....

- (A) Demonstration Effect
- (B) Income Effect
- (C) Ratchet Effect
- (D) Uprise Effect

72. $C_P = kY_P$ या समीकरणामध्ये, k हा घटक ..... याद्वारे निर्धारित केला जातो.

- (i) व्याज दर
- (ii) मानवेतर संपत्तीचे मानवी संपत्तीशी असलेले प्रमाण
- (iii) एखाद्याची संपत्ती वाढविण्याची इच्छा
- (iv) चलनविस्ताराचा दर
- (v) स्थायी उत्पन्न
- (A) (i), (ii) आणि (iii)
- (B) (i) आणि (ii)
- (C) (ii) आणि (iv)
- (D) (iii), (iv) आणि (v)

73. खालीलपैकी कोणते केन्सचे अल्पकालीन उपभोग फलन आहे ?

- (A) $C = a + bY$
- (B) $C = a - bY$
- (C) $C = bY$
- (D) $C = abY$

74. जेव्हा व्यक्ती किंवा कुटुंबाचे उत्पन्न कमी होते तेव्हा त्यांचा उपभोग खर्च त्याच प्रमाणात कमी होत नाही. याला ..... असे म्हणतात.

- (A) प्रदर्शन परिणाम
- (B) उत्पन्न परिणाम
- (C) रॅशेट परिणाम
- (D) उठाव परिणाम

75. Choose the correct statement :

- (A) Transfer Payments and Net Interest Payments on public debt are included as payment in Foreign Account in Social Accounting System
- (B) Transfer Payments and Net Interest Payments on public debt are included as payment in Consumption Account in Social Accounting System
- (C) Transfer Payments and Net Interest Payments on public debt are included as receipts in Capital Account in Social Accounting System
- (D) Transfer Payments and Net Interest Payments on public debt are included as receipts in Consumption Account in Social Accounting System

75. बरोबर विधान ओळखा :

- (A) हस्तांतरण देयके व सार्वजनिक कर्जावरील निव्वळ व्याज देयके, सामाजिक लेखांकन पद्धतीतील परराष्ट्रीय खात्यामध्ये देयके म्हणून समाविष्ट होतात
- (B) हस्तांतरण देयके व सार्वजनिक कर्जावरील निव्वळ व्याज देयके, सामाजिक लेखांकन पद्धतीतील उपभोग खात्यामध्ये देयके म्हणून समाविष्ट होतात
- (C) हस्तांतरण देयके व सार्वजनिक कर्जावरील निव्वळ व्याज देयके, सामाजिक लेखांकन पद्धतीतील भांडवली खात्यामध्ये आवक म्हणून समाविष्ट होतात
- (D) हस्तांतरण देयके व सार्वजनिक कर्जावरील निव्वळ व्याज देयके, सामाजिक लेखांकन पद्धतीतील उपभोग खात्यामध्ये आवक म्हणून समाविष्ट होतात

76. Which of the following statements is false ?
- (A) India experienced the dual exchange rate system
- (B) Indian rupee was linked with Pound Sterling
- (C) India is the founding member of IMF
- (D) India is using flexible exchange rate system since independence
77. In the Keynesian range of the LM curve ..... .
- (A) Monetary Policy is fully effective
- (B) Fiscal Policy is ineffective
- (C) Both (A) and (B) are true
- (D) Both (A) and (B) are false
78. Balanced Budget Multiplier (BBM) states that, if government spending and taxes change in equal amount, then income will change by an amount equal to change in government expenditure and the value of multiplier will be ..... .
- (A) 1
- (B) 0.5
- (C) 3.5
- (D) 3
76. खालीलपैकी कोणते विधान असत्य आहे ?
- (A) भारतामध्ये दुहेरी विनिमय दर पद्धती होती
- (B) भारतीय रुपया हा पाउंड स्टर्लिंग सोबत लिंक होता
- (C) भारत हा IMF चा संस्थापक सदस्य देश आहे
- (D) भारताने स्वातंत्र्यापासून लवचीक विनिमय दर पद्धतीचा स्वीकार केला आहे
77. LM वक्राच्या केन्सीय टप्प्यामध्ये .....
- (A) मौद्रिक धोरण पूर्णपणे प्रभावी ठरते
- (B) राजकोषीय धोरण प्रभावी नसते
- (C) (A) आणि (B) ही दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
- (D) (A) आणि (B) ही दोन्ही विधाने चुकीची आहेत
78. संतुलित अर्थसंकल्प गुणक (BBM) असे नमूद करते की, जर सरकारी खर्च आणि कर समान रक्कमेमध्ये बदलले; तर उत्पन्नामध्ये सरकारी खर्चाच्या बदलांच्या रकमेनुसार बदल होईल आणि गुणकाचे मूल्य ..... असेल.
- (A) 1
- (B) 0.5
- (C) 3.5
- (D) 3

79. The ratio of cumulative loss of GDP (as a result of disinflation policy) to the reduction of inflation that is actually achieved is .....

- (A) Inflation-Unemployment Trade-off
- (B) Sacrifice Ratio
- (C) Growth-Inflation Trade-off
- (D) Growth-Price Trade-off

80. Which of the following are not the classical principles ?

- (i) Supply is equal to Demand
- (ii) Money is used as a Store of Value
- (iii) Interest Rate is Flexible
- (iv) Capitalist Economy is not self-equilibrating
- (v) No government intervention in an economy

- (A) (i) and (ii)
- (B) (ii) and (iii)
- (C) Only (ii)
- (D) (ii) and (iv)

79. चलनवाढविरोधी धोरणामुळे स्थूल राष्ट्रीय उत्पादनात झालेला संचयी घट आणि चलन-विस्तारात झालेली प्रत्यक्ष घट यांतील गुणोत्तर म्हणजे ..... होय.

- (A) चलनविस्तार-बेरोजगारी सममूल्यन
- (B) त्याग गुणोत्तर
- (C) वृद्धी-चलनविस्तार सममूल्यन
- (D) वृद्धी-किंमत सममूल्यन

80. खालीलपैकी कोणते विधान सनातनवादी अर्थशास्त्राच्या तत्वात बसत नाही ?

- (i) पुरवठा हा मागणी इतकाच असतो
  - (ii) पैसा हा मूल्यसंचयाचे साधन म्हणून वापरला जातो
  - (iii) व्याजदर लवचीक असतो
  - (iv) भांडवलशाही अर्थव्यवस्था स्वयंसंतुलित नसते
  - (v) अर्थव्यवस्थेमध्ये सरकारचा हस्तक्षेप नसतो
- (A) (i) आणि (ii)
  - (B) (ii) आणि (iii)
  - (C) फक्त (ii)
  - (D) (ii) आणि (iv)

81. Liquidity preference curve is downward sloping from left to right, because .....

- (A) When the rate of interest is low, the Central Bank reduces the supply of money
- (B) As rate of interest falls, the opportunity cost of holding money does not change
- (C) As rate of interest rises, the opportunity cost of holding money rises
- (D) As rate of interest rises, the opportunity cost of holding money falls

82. The technological relationship between the change in capital stock and the change in the level of output is defined as .....

- (A) The Output Coefficient
- (B) The Multiplier Coefficient
- (C) Incremental Capital-Output Ratio
- (D) Investment Multiplier

81. तरलता पसंती वक्र हा डावीकडून उजवीकडे खाली उतारता असतो कारण .....

- (A) जेव्हा व्याजदर कमी असतात, तेव्हा केंद्रीय बँका पैशाचा पुरवठा कमी करतात
- (B) व्याजाचा दर कमी होतो, पैसा धारण करण्याच्या संधीखर्चामध्ये बदल होत नाही
- (C) व्याजाचा दर वाढतो, पैसे धारण करण्याच्या संधीखर्चामध्ये देखील वाढ होते
- (D) व्याजाचा दर वाढतो, पैसे धारण करण्याच्या संधीखर्चामध्ये घट होते

82. भांडवली साठ्यातील बदल आणि उत्पादन पातळीतील बदल यातील तांत्रिक संबंधाला ..... असे म्हणतात.

- (A) उत्पादन सहगुणक
- (B) गुणक सहगुणक
- (C) वाढीव भांडवल-उत्पादन गुणोत्तर
- (D) गुंतवणूक गुणक

83. People quickly form and revise their expectations using all available information and intelligently predict the changes in prices and form their expectations on that basis. This statement relates to .....

- (A) Classical Theory
- (B) Keynesian Theory
- (C) Adaptive Expectations Approach
- (D) Rational Expectations Approach

84. Which of the following is not an example of negative externality ?

- (A) Air pollution
- (B) Vaccination
- (C) Contamination of water
- (D) Crime

83. सर्व उपलब्ध माहितीचा वापर करून लोक त्यांच्या अपेक्षा त्वरित तयार करतात आणि सुधारतात; तसेच हुशारीने किंमतीतील बदलांचा अंदाज घेतात आणि त्या आधारावर त्यांच्या अपेक्षा तयार करतात. हे विधान ..... शी संबंधित आहे.

- (A) सनातनवादी सिद्धांत
- (B) केनेशियन सिद्धांत
- (C) अनुकूलन अपेक्षा दृष्टिकोन
- (D) तर्कसंगत अपेक्षा दृष्टिकोन

84. पुढीलपैकी कोणते उदाहरण नकारात्मक बाह्यतेचे नाही ?

- (A) वायू प्रदूषण
- (B) लसीकरण
- (C) पाण्याचे दूषितीकरण
- (D) गुन्हा

85. Which of the following statements is true in case of the principle of equal marginal sacrifice ?

- (A) Each taxpayer bears the same absolute loss of utility from taxation
- (B) Each taxpayer bears the tax burden in such a way that the pre-tax marginal utility of income is the same for everyone
- (C) Each taxpayer bears tax burden in such a way that the post-tax marginal utility of income is the same for everyone
- (D) Each taxpayer bears tax burden in such a way that the marginal utility of all commodities is the same for everyone

86. In a closed economy, if the marginal propensity to consume is 0.75 and the average tax rate is 30%, what would be the size or the value of the government expenditure multiplier ?

- (A) 3.2
- (B) 2.1
- (C) 4.25
- (D) 3.1

85. पुढीलपैकी कोणते विधान समसीमांत त्याग तत्वाबाबत योग्य आहे ?

- (A) प्रत्येक करदाता करव्यवस्थेमुळे समान निरपेक्ष नुकसान सहन करतो
- (B) प्रत्येक करदाता कराचा भार अशाप्रकारे सहन करतो की करपूर्व उत्पन्नाची सीमांत उपयोगिता प्रत्येकासाठी समान असते
- (C) प्रत्येक करदाता कराचा भार अशाप्रकारे सहन करतो की करोत्तर उत्पन्नाची सीमांत उपयोगिता प्रत्येकासाठी समान असते
- (D) प्रत्येक करदाता कराचा भार अशाप्रकारे सहन करतो की प्रत्येक वस्तूची सीमांत उपयोगिता प्रत्येकासाठी समान असते

86. बंदिस्त अर्थव्यवस्थेमध्ये, जर सीमांत उपभोग प्रवृत्ती 0.75 असेल आणि सरासरी कर दर 30% असेल, तर सरकारी खर्च गुणकाचा आकार किंवा मूल्य किती असेल ?

- (A) 3.2
- (B) 2.1
- (C) 4.25
- (D) 3.1

87. According to the union budget 2023-24, total transfers to the states and union territories are estimated to be ..... of total public expenditure for the financial year 2023-24.
- (A) 37.36%
(B) 41.36%
(C) 44.36%
(D) 31.36%
88. When individuals with unequal tax paying ability are taxed unequally in order to equalise the sacrifice is called :
- (A) Horizontal equity
(B) Vertical equity
(C) Taxable capacity
(D) Tax avoidance
89. Which of the following is an example of built in flexibility ?
- (A) Welfare grants
(B) Infrastructure spending
(C) Fiscal deficit
(D) Unemployment insurance
87. केंद्रीय अर्थसंकल्प 2023-24 नुसार, 2023-24 या आर्थिक वर्षामध्ये राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांना केली जाणारी एकूण हस्तांतरणे एकूण सार्वजनिक खर्चाच्या ..... अंदाजित आहेत.
- (A) 37.36%
(B) 41.36%
(C) 44.36%
(D) 31.36%
88. असमान करदेय क्षमता असणाऱ्या करदात्यांवर असमान करदराप्रमाणे कर आकारणे म्हणजे ..... होय.
- (A) क्षैतिज समता
(B) लंबरेषीय समता
(C) करदेय क्षमता
(D) करचुकवेगिरी
89. खालीलपैकी अंतर्निहित लवचिकतेचा पर्याय ओळखा :
- (A) कल्याणकारी अनुदाने
(B) मूलभूत संसाधनांवरील खर्च
(C) वित्तीय तूट
(D) बेरोजगार भत्ता

90. Balanced Budget Multiplier works only if :

- (A) Transfer payments are zero
- (B) $\Delta Y/\Delta G$ is negative
- (C) Taxes are regressive
- (D) Tax base is small

91. Arrange the following in descending order according to the extent of expenditure of Union Government in Budget 2023-24.

- (i) Central Sector Schemes
- (ii) Interest Payments
- (iii) States' share of taxes and duties
- (iv) Centrally sponsored schemes

Options :

- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (iii) (ii) (i) (iv)
- (C) (ii) (iii) (i) (iv)
- (D) (iv) (iii) (ii) (i)

90. संतुलित अंदाजपत्रक गुणक तत्त्व खालीलपैकी कोणत्या परिस्थितीत प्रत्ययास येते ?

- (A) हस्तांतरित देयके शून्य असतात
- (B) $\Delta Y/\Delta G$ ऋणात्मक असते
- (C) प्रतिगामी कररचना
- (D) मर्यादित कराधार

91. 2023-24 सालच्या केंद्रीय अर्थसंकल्पानुसार सार्वजनिक खर्चाची उतरत्या क्रमाने मांडणी करा.

- (i) केंद्र-राज्य योजना
- (ii) व्याजदेयके
- (iii) कर आणि करेतर महसूलातील राज्यांचा वाटा
- (iv) केंद्र पुरस्कृत योजना

पर्याय :

- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (iii) (ii) (i) (iv)
- (C) (ii) (iii) (i) (iv)
- (D) (iv) (iii) (ii) (i)

92. The Kelkar Committee recommendations are related to :

- (A) Fiscal consolidation
- (B) Guidelines for the privatization of PSUs
- (C) Power sector reforms
- (D) Tax incidence

93. Diffusion theory of tax incidence states that :

- (i) Tax burden is shifted and reshifted until it is spread throughout the society
- (ii) Possibility of diffusion of the tax burden is more in indirect taxes
- (iii) New taxes are preferable than old taxes
- (iv) Tax diffusion deals with tax incidence.

Which of the above statement/ statements is/are correct ?

Options :

- (A) Only (iii)
- (B) (i), (ii), (iv)
- (C) (ii) and (iii)
- (D) Only (i)

92. केळकर समितीच्या शिफारशी पुढीलपैकी कशाशी संबंधित आहेत ?

- (A) वित्तीय एकत्रीकरण
- (B) सरकारी आस्थापनांच्या खाजगीकरणाची मार्गदर्शक तत्वे
- (C) ऊर्जा क्षेत्रातील सुधारणा
- (D) कराघात

93. कराघाताच्या प्रसार सिद्धांतानुसार :

- (i) करभार हा समाजात स्थानांतरित आणि पुनर्स्थानांतरित होत राहतो
- (ii) अप्रत्यक्ष करांच्या माध्यमातून कराघाताचा प्रसार होण्याची शक्यता अधिक असते
- (iii) नवे कर हे जुन्या करांपेक्षा अधिक श्रेयस्कर असतात
- (iv) करभाराच्या प्रसाराचा कराघाताशी संबंध असतो.

पुढीलपैकी कोणते विधान/कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

पर्याय :

- (A) फक्त (iii)
- (B) (i), (ii), (iv)
- (C) (ii) आणि (iii)
- (D) फक्त (i)

94. According to Harrod model, the natural rate of the growth is determined by the current growth rate of the working population and current potential for ..... progress.

- (A) Economic
- (B) Social
- (C) Technical
- (D) Socio-economic

95. What is correct sequence of stages in the Marxian theory of economic growth ?

- (1) Slavery
  - (2) Capitalism
  - (3) Primitive communism
  - (4) Feudalism
  - (5) Socialism
  - (6) Communism
- (A) (1)–(2)–(3)–(4)–(5)–(6)
  - (B) (1)–(4)–(5)–(2)–(3)–(6)
  - (C) (3)–(1)–(4)–(6)–(2)–(5)
  - (D) (3)–(1)–(4)–(2)–(5)–(6)

94. हॅरॉड प्रतिमानानुसार, वृद्धीचा नैसर्गिक दर कार्यरत लोकसंख्येच्या सध्याच्या वृद्धी दर आणि ..... प्रगतीच्या सध्याच्या संभाव्यतेद्वारे निर्धारित केला जातो.

- (A) आर्थिक
- (B) सामाजिक
- (C) तांत्रिक
- (D) सामाजिक-आर्थिक

95. मार्क्स यांच्या आर्थिक वृद्धी सिद्धांतातील अवस्थांचा योग्य क्रम काय आहे ?

- (1) गुलामगिरी
  - (2) भांडवलशाही
  - (3) आदिम साम्यवाद
  - (4) सरंजामशाही
  - (5) समाजवाद
  - (6) साम्यवाद
- (A) (1)–(2)–(3)–(4)–(5)–(6)
  - (B) (1)–(4)–(5)–(2)–(3)–(6)
  - (C) (3)–(1)–(4)–(6)–(2)–(5)
  - (D) (3)–(1)–(4)–(2)–(5)–(6)

96. Which growth model inspired the use of capital-output ratio for development planning ?
- (A) The Harrod-Domar model
(B) Solow's model
(C) Kaldor's model
(D) Feldman's model
97. How does neoliberalism affect economic growth ?
- (A) Free market – economic freedom – allocative efficiency – economic growth
(B) Market regulation – fiscal intervention – market distortion – economic growth
(C) Market regulation – displacement – social change – economic growth
(D) Free market – social barriers – efficient society – economic growth
96. विकासात्मक नियोजनासाठी कुठल्या आर्थिक वृद्धी प्रतिमानात भांडवल-उत्पादन गुणोत्तराचे समर्थन केले गेले ?
- (A) हेरॉड-डोमर प्रतिमान
(B) सोलो प्रतिमान
(C) कॅल्डॉर प्रतिमान
(D) फेल्डमन प्रतिमान
97. नवउदारमतवाद आर्थिक वृद्धीवर कशाप्रकारे प्रभाव पाडतो ?
- (A) मुक्त बाजार यंत्रणा – आर्थिक स्वातंत्र्य – कार्यक्षम वाटप – आर्थिक वृद्धी
(B) नियंत्रित बाजार – राजकोषीय धोरणात्मक हस्तक्षेप – बाजार विकृती – आर्थिक वृद्धी
(C) नियंत्रित बाजार – विस्थापन – सामाजिक बदल – आर्थिक वृद्धी
(D) मुक्त बाजार यंत्रणा – सामाजिक बंधने – कार्यक्षम समाज – आर्थिक वृद्धी

98. Kenya was the first country where ..... model was implemented to control the high unemployment in their cities.
- (A) Lewis model
(B) Harris–Todaro model
(C) Cobb–Douglas production theory
(D) Unbalanced growth theory
99. The Solow growth model describes :
- (A) How output is determined at a point in time
(B) How output is determined with fixed amount of labour and capital
(C) How saving, population growth and technological change affect output over time
(D) The static allocation, production and distribution of the economy's output
100. According to Joan Robinson's Golden Age equilibrium model, national income is the sum of :
- (A) Total wage bill and total profit
(B) Total output and total demand
(C) Total capital and total labour
(D) Total rent and total inputs
98. शहरी बेरोजगारी नियंत्रणात आणण्यासाठी केनिया या देशात सर्वात पहिल्यांदा या प्रतिमानाचा अवलंब केला गेला :
- (A) लुईस प्रतिमान
(B) हॅरिस–टोडारो प्रतिमान
(C) कॉब–डग्लस उत्पादन सिद्धांत
(D) असंतुलित वृद्धी सिद्धांत
99. आर्थिक वृद्धीच्या सोलो प्रतिमानानुसार हे विशद होते :
- (A) उत्पादनाचे एका विशिष्ट बिंदूला निर्धारण
(B) श्रम आणि भांडवलाच्या निश्चित परिमाणानुसार उत्पादनाची निश्चिती
(C) बचत, लोकसंख्या वाढ आणि तंत्रज्ञानात्मक बदलांचा उत्पादनावर परिणाम कसा होतो
(D) अर्थव्यवस्थेतील उत्पादनाचे स्थैतिक वाटप उत्पादन आणि वितरण
100. जोन रॉबिन्सन यांच्या सुवर्ण युग समतोल सिद्धांतानुसार राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे ..... ची बेरीज होय.
- (A) एकूण वेतन आणि एकूण नफा
(B) एकूण उत्पादन आणि एकूण मागणी
(C) एकूण भांडवल आणि एकूण श्रम
(D) एकूण खंड आणि एकूण आदाने

JUN - 11225/II—C

ROUGH WORK

